

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวในผู้ป่วยจิตเภท ต่อพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาและการะในการดูแลของผู้ดูแล ศึกษาในแผนกผู้ป่วยนอก คลินิกจิตเวช โรงพยาบาลสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาของผู้ป่วยจิตเภทและการดูแลของผู้ดูแล ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ครอบครัว ซึ่งสามารถนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
- ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาของผู้ป่วยจิตเภทก่อนและหลังได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว
- ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการะในการดูแลของผู้ดูแลก่อนและหลังได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยจิตเภทที่ได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (N=20)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน
อายุ (ปี)	
20 – 30	3
31 – 40	8
41 – 50	9
เพศ(คน)	
ชาย	13
หญิง	7
ระดับการศึกษา	
ต่ำกว่าประถมศึกษา	2
ประถมศึกษา	11
มัธยมศึกษา	5
อนุปริญญา	1
ปริญญาตรี	1
สถานภาพสมรส	
โสด	16
คู่	4
อาชีพ	
ธุรกิจส่วนตัว	2
รับจ้าง	3
เกษตรกร	11
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	4
รายได้ของครอบครัว	
เพียงพอ	12
ไม่เพียงพอ	8

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยจิตเภทที่ได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน
จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษา	
2 – 5 ครั้ง	10
6 – 9 ครั้ง	6
10 ครั้งขึ้นไป	4
ผู้ดูแลเมื่อป่วย	
บิดา	2
มารดา	9
พี่	3
น้อง	2
สามี	1
ภรรยา	3

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ป่วยจิตเภท ส่วนมากอายุอยู่ในช่วง 41 – 50 ปี เป็นเพศชาย สถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร และมีรายได้เพียงพอ เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลประมาณ 2 – 5 ครั้ง พบว่าผู้ดูแลเป็นส่วนใหญ่เป็นมารดา

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลที่ได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว จำแนกตาม
ข้อมูลส่วนบุคคล (N=20)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน
อายุ (ปี)	
31 – 40	7
41 – 50	8
51 – 60	3
60 ปีขึ้นไป	2
เพศ(คน)	
ชาย	5
หญิง	15
ระดับการศึกษา	
ต่ำกว่าประถมศึกษา	2
ประถมศึกษา	14
มัธยมศึกษา	3
อนุปริญญา	1
สถานภาพสมรส	
โสด	7
คู่	13
อาชีพ	
ธุรกิจส่วนตัว	2
รับจ้าง	6
เกษตรกรกรรม	10
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	2
ความสัมพันธ์กับผู้ป่วยจิตเภท	
บิดา	2
มารดา	9
พี่	3
น้อง	2
สามี	1
ภรรยา	3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลที่ได้รับการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน
ระยะเวลาในการดูแลผู้ป่วย	
6 เดือน - 1 ปี	1
2-5 ปี	3
6-10 ปี	12
มากกว่า 10 ปี	4

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ดูแลส่วนใหญ่เป็นมารดา อายุอยู่ในช่วง 41 – 50 ปี สถานภาพคู่ การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกร ผู้ดูแลส่วนใหญ่ มีระยะเวลาในการดูแล อยู่ในช่วงระหว่าง 6-10 ปี

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาของผู้ป่วยจิตเภท

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษา โดยรวม และจำแนกรายด้าน ก่อนและหลังการได้รับ โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว (N=20)

พฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์ การรักษาของผู้ป่วยจิตเภท	ก่อนได้รับโปรแกรม		หลังได้รับโปรแกรม		t	P- value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
การใช้ยาตามแผนการรักษา	25.65	3.74	32.45	1.09	-9.637	.000
ความสามารถในการสังเกตและ จัดการกับอาการจากฤทธิ์ข้างเคียง ของยา	23.20	3.53	31.80	2.04	-13.30	.000
โดยรวม	48.85	7.18	64.25	3.02	-12.07	.000

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาโดยรวม และรายด้านทั้งสองด้าน ของผู้ป่วยจิตเภทก่อนและหลังการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาของผู้ป่วยจิตเภทโดยรวม และจำแนกรายด้านทั้งสองด้าน คือ ด้านการใช้ยาตามแผนการรักษา และด้านความสามารถในการสังเกตและจัดการกับอาการจากฤทธิ์ข้างเคียงของยา หลังการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวถูกต้อง ดีขึ้นกว่าก่อนการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษา ด้านการใช้ยาตามแผนการรักษา รายข้อ ก่อนและหลังการได้รับ โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว (N=20)

พฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษา	ก่อนการได้รับโปรแกรม		หลังการได้รับโปรแกรม		t	P-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	ด้านการใช้ยาตามแผนการรักษา					
ไม่เคยลืมรับประทานยา	2.40	0.82	4.00	0.00	-8.71	.000
รับประทานยาครบตามที่แพทย์สั่ง	2.85	0.74	3.25	0.44	-2.63	.017
รับประทานยาตรงตามเวลา	3.20	0.69	3.80	0.41	-3.55	.002
ไม่รับประทานยาเฉพาะเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น	3.05	0.22	3.20	0.41	-1.83	.083
ไม่เคยหยุดใช้ยาเองเมื่ออาการดีขึ้น	2.35	0.67	4.00	0.00	-11.00	.000
ไม่หยุดรับประทานยาโดยที่แพทย์ไม่แนะนำ	3.05	0.22	3.20	0.41	-1.83	.083
ไม่รับประทานยานอนหลับเพิ่มโดยที่แพทย์ไม่ได้สั่ง	2.20	0.41	3.00	0.00	-8.71	.000
ไม่เคยลดจำนวนเม็ดยาน้อยกว่าที่แพทย์สั่ง	2.90	0.78	4.00	0.00	-6.24	0.00
ไม่เพิ่มจำนวนเม็ดยามากกว่าที่แพทย์สั่ง	3.65	0.58	4.00	0.00	-2.66	.015
รวม	2.85	3.74	3.60	1.09	-9.63	.000

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษา ด้านการใช้ยาตามแผนการรักษา รายข้อของผู้ป่วยจิตเภทก่อนและหลังการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว ผู้ป่วยจิตเภท มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษา ด้านการใช้ยาตามแผนการรักษา รายข้อดังกล่าวถูกต้อง ดีวก่อนการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว ยกเว้น ข้อที่เกี่ยวกับการไม่หยุดรับประทานยาโดยที่แพทย์ไม่ได้แนะนำ และการไม่รับประทานยาเฉพาะเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น ซึ่งพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษา ด้านความสามารถในการสังเกตและจัดการกับอาการจากฤทธิ์ข้างเคียงของยารายชื่อ ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว (N=20)

พฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษา	ก่อนการได้รับโปรแกรม		หลังการได้รับโปรแกรม		t	P-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	ด้านความสามารถในการสังเกตและจัดการกับอาการจากฤทธิ์ข้างเคียงของยา					
เมื่อเจ็บป่วยทางกายจะไม่หยุดใช้ยารักษา	2.60	0.82	3.85	0.36	-6.14	.000
อาการทางจิตโดยไม่ปรึกษาแพทย์						
เมื่อยามด จะไม่ซื้อยากินเองโดยไม่ปรึกษาแพทย์	2.20	0.41	3.70	0.47	-13.07	.000
เมื่ออาการดีขึ้นยังรับประทานยาสม่ำเสมอ	3.00	0.56	3.85	0.36	-5.66	.000
เมื่อเกิดอาการข้างเคียงของยาท่านรับประทานยาแก้แพ้ตามที่แพทย์สั่ง	3.55	0.75	4.10	0.30	-3.24	.004
มาพบแพทย์ตามนัดทุกครั้ง	2.55	0.51	3.20	0.41	-4.95	.000
ปฏิบัติตามคำแนะนำเรื่องการใช้ยา	2.25	0.44	3.65	0.58	-10.46	.000
ปรึกษาทีมสุขภาพเมื่อมีปัญหาหรืออาการผิดปกติจากการใช้ยา	2.20	0.41	3.25	0.44	-9.20	.000
เมื่อมีอาการผิดปกติรุนแรงจากฤทธิ์ข้างเคียงของยาท่านรีบไปพบแพทย์ทันที	2.65	0.48	3.20	0.41	-4.067	.001
ขอให้แพทย์ปรับการรักษาเมื่ออาการไม่ดีขึ้น	2.20	0.41	3.00	0.00	-8.71	.000
รวม	2.57	3.53	3.53	2.04	-13.30	.000

จากตารางที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษา ด้านความสามารถในการสังเกตและจัดการกับอาการจากฤทธิ์ข้างเคียงของยารายชื่อของผู้ป่วยจิตเภท ก่อนและหลังการใช้โปรแกรม สุขภาพจิตศึกษาครอบครัว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าหลังได้รับโปรแกรม ผู้ป่วยจิตเภทมีพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาถูกต้อง ดีกว่าก่อนได้รับโปรแกรม

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของภาระในการดูแลของผู้ดูแลก่อนและหลังได้รับโปรแกรม
สุขภาพจิตศึกษาครอบครัว

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาระเชิงปรนัยและภาระเชิงอัตนัยของผู้ดูแล
ผู้ป่วยจิตเภทโดยรวมและรายด้าน ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว
(N=20)

ภาระในการดูแลของผู้ดูแล	ก่อนการได้รับ		หลังการได้รับ		t	P-value
	โปรแกรม		โปรแกรม			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ภาระเชิงอัตนัย	3.67	5.95	2.96	4.91	15.96	.000
ภาระเชิงปรนัย	3.54	5.85	2.86	5.19	11.50	.000
ภาระโดยรวม	3.61	11.66	2.91	9.84	13.60	.000

จากตารางที่ 7 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของภาระในการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท หลังได้รับ
โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว ทั้งภาระโดยรวม ภาระเชิงอัตนัย และภาระเชิงปรนัย ต่างต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนภาระในการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภททั้ง
ภาระโดยรวม ภาระเชิงอัตนัย และภาระเชิงปรนัย หลังได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว
(\bar{X} = 2.91, 2.96 และ 2.86 ตามลำดับ) ต่ำกว่าก่อนได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว (\bar{X} =
3.61, 3.67 และ 3.54 ตามลำดับ)

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของภาระเชิงอัตนัยรายข้อ ของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ก่อนและหลังการได้รับ โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว (N=20)

ภาระเชิงอัตนัย	ก่อนการได้รับ		หลังการได้รับ		t	P-value
	โปรแกรม		โปรแกรม			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
รู้สึกเครียดจากการดูแลผู้ป่วยจิตเภท	2.80	0.61	2.00	0.00	5.81	.000
รู้สึกกังวลเกี่ยวกับการรักษาผู้ป่วยจิตเภท	2.80	0.52	2.05	0.39	7.55	.000
รู้สึกท้อแท้ในการดูแลผู้ป่วยจิตเภท	3.15	0.58	2.00	0.56	7.66	.000
รู้สึกน้อยใจในโชคชะตาของตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวอื่น ๆ ที่ไม่ต้องดูแลผู้ป่วยจิตเภท	3.05	0.51	2.20	0.61	4.67	.000
รู้สึกเศร้าจากการดูแลผู้ป่วยจิตเภท	3.25	0.55	2.15	0.58	6.24	.000
รู้สึกอายนบ้านเมื่อผู้ป่วยจิตเภทมีอาการวุ่นวายหรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	3.05	0.51	2.20	0.61	5.66	.000
รู้สึกกลัวเมื่อผู้ป่วยจิตเภทมีอาการทางจิตรุนแรง	3.05	0.68	2.10	0.71	4.79	.000
รู้สึกผิดเมื่อตำหนิหรือลงโทษผู้ป่วยจิตเภท	3.05	0.51	2.05	0.60	6.16	.000
รู้สึกกังวลใจเมื่อต้องพาผู้ป่วยจิตเภทออกนอกบ้าน	3.05	0.68	2.05	0.39	5.62	.000
รู้สึกสงสารผู้ป่วยจิตเภท	2.95	0.68	1.90	0.64	6.18	.000
รู้สึกเป็นห่วงว่าจะเกิดอันตรายต่อผู้ป่วยจิตเภท	3.05	0.51	2.00	0.64	5.29	.000
กังวลว่าต่อไปผู้ป่วยจิตเภทจะเป็นอย่างไรหากไม่มีท่านดูแล	2.70	0.65	2.10	0.64	3.26	.004
รวม	3.67	5.95	2.95	4.91	15.96	.000

จากตารางที่ 8 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของภาระเชิงอัตนัยรายข้อของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าหลังได้รับโปรแกรม ผู้ดูแลมีภาระเชิงอัตนัยต่ำกว่าก่อนได้รับโปรแกรม

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของภาวะเชิงประนัยรายข้อ ของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว (N=20)

ภาวะเชิงประนัย	ก่อนการได้รับโปรแกรม		หลังการได้รับโปรแกรม		t	P-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	การดูแลผู้ป่วยจิตเภทครบถ้วนเวลาสำหรับทำกิจวัตรประจำวัน	2.75	0.63	2.05		
ต้องเสียเวลาทำงานหรือหยุดงานเพื่อดูแลผู้ป่วยจิตเภท	2.95	0.51	2.05	0.22	7.28	.000
เมื่อผู้ป่วยจิตเภทมีอาการทางจิตกำเริบ ท่านต้องรับผิดชอบงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น	2.80	0.61	2.05	0.39	4.68	.000
เมื่อผู้ป่วยจิตเภทอาละวาด จะทำร้ายท่านหรือสมาชิกในครอบครัวจนได้รับบาดเจ็บ	2.70	0.57	1.90	0.64	4.66	.000
มีเวลานอนหลับพักผ่อนไม่เพียงพอ	2.90	0.64	2.05	0.39	5.10	.000
ไม่มีเวลาไปเที่ยวพักผ่อนในวันหยุด	3.05	0.68	2.10	0.55	5.14	.000
มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมหรือชุมชนลดลง	3.00	0.56	1.90	0.55	6.85	.000
มีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกคนอื่นในครอบครัวน้อยลง	2.90	0.71	2.05	0.68	4.34	.000
ทำให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว	2.85	0.58	1.85	0.58	6.89	.000
เกิดความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัวท่านกับเพื่อนบ้านหรือคนในชุมชน	3.00	0.56	2.00	0.64	5.21	.000
มีเวลาในการดูแลตนเองน้อยลง	2.75	0.63	2.05	0.68	3.90	.000
มีปัญหาสุขภาพ เช่น อ่อนเพลีย รับประทานอาหารไม่ได้ น้ำหนักลด	2.75	0.63	2.00	0.56	5.25	.001
นอนไม่หลับ ฯลฯ	2.75	0.63	2.00	0.56	5.25	.001
รวม	3.54	5.85	2.86	5.19	11.50	.000

จากตารางที่ 9 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของภาระเชิงประนัยรายข้อ ของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ก่อน และหลังการใช้โปรแกรม สุขภาพจิตศึกษาครอบครัว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าหลังได้รับ โปรแกรม ผู้ดูแลมีภาระเชิงประนัยต่ำกว่าก่อนได้รับโปรแกรม